

ZE ŽIVOTA

PENITENTI O POKÁNÍ

Domnívám se, že by bylo třeba vychovat nejprve kněze, aby svatou zpověď neodbývali jako „pásovou výrobu“, ale aby se naučili věřícího chápat, vžít se do jeho situace, aby měli na něho čas, aby chápali svatou zpověď např. jako nádobu, z níž rozdávají poklady, ale aby věřícím i řekli, k čemu se ten nebo onen skvost používá. A aby člověk neměl pocit, že je zdržuje, když za nimi přijde. Měli by se naučit nejprve milovat věřící, protože láska jim pak sama napoví, jak s nimi jednat. Ve věřících nevidět jen objekt svého působení.

Teprve pak je možno vychovávat věřící k tomu, aby pochopili význam a důležitost svaté zpovědi, učit je, jak se zpovídat, mít důvěru, nevidět v této svátosti automat na odpouštění hříchů a jednorocní povinnost. Je nutno je také učit mít správný vztah k Bohu a milovat ho, protože pak, když ho budou milovat a budou vědět, že se provinili hříchem, sami najdou způsob, jak se nejlépe vyznávat ze svých hříchů.

Oceňuji snahy církve přiblížit se mentalitě dnešního člověka. Jsou – a asi vždy zůstanou – lidé, kterým lépe vyhovuje mřížka mezi nimi a zpovědníkem, a jiní, kteří se cítí volněji, když sedí v hovorně knězi tváří v tvář. Ale člověku, který aspoň jednou procítí zážitek onoho zvláštního míru, bude lhostejná forma zpovědi a ochotně se podrobí zvyklostem té či oné farnosti, bude-li vědět, že ovocem jeho úsilí bude odpuštění hříchů zprostředkované mu knězem církve.

Žádná hromadná zpověď, tím méně psychoanalýza, nenahradí ušní zpověď, osobní kontakt mezi odpouštějícím Bohem a kajícím se člověkem. Kontakt, který z vůle samého Krista prochází „rukama kněze“. Kéž by odpůrci ušní zpovědi pochopili, že vedle poslušnosti vůči církvi je to i v jejich vlastním zájmu!

Tam, kde lidé žijí svůj život ze slova Božího, nastává znovu také obroda přístupu ke svátosti smíření. Měli jsme příležitost slyšet přednášku psychologa, aktivního člena českobratrské církve evangelické. Zřejmě také pod vlivem svého vědeckého oboru, ale také jistě z vnitřní potřeby horlivého křesťana radil přítomným evangelíkům k obnově osobní zpovědi. Jako nejpoužitelnější variantu navrhol důvěrný pohovor s některým z vážených starších sboru. On sám na dotaz, jaký má poměr ke katolíkům, prohlásil, že se chodívá „zpovídat“ i k některým výborným katolickým kněžím v Praze, kterých si velmi váží.

(Ona) Zpytuji podle nejvyššího přikázání Božího, pak podle desatera, podle blahoslavenství nebo modlitby Otče náš. Nakonec se člověk stejně ztiší a zjistí, že nejvíce je nedokonalý v lásce.

(On) Pročetl jsem několik zpovědních zrcadel starších i nových, nevyhovují mi. Snažím se vybavit si návrat marnotratného syna, jindy Maří Magdalény nebo sv. Petra. Taky se nakonec dostanu k přikázání lásky a vidím, „co jsem dlužen“, jaká propast mě dělí od Boha, a jsem v úžasu před zázrakem smíření – stvoření nového člověka.

(Ona a On) Nová forma svátosti smíření nám vyhovuje, Pravdivě zní nové výrazy absoluce. Kněz by měl být konkrétní, měl by rozmlouvat o situaci věřícího a ne poukazovat na obecné zásady mravouky. Neměl by při této milosti kázat. Když je čas, měli by se oba, kněz i věřící, pokusit o dialog.

Snažíme se zapamatovat si aspoň jednu radu a jako heslo ji nést na další cestu. Nešlo by, aby nás kněz propustil s jedním takovým „heslem“ a učinil z něho program do příštího setkání?

ZPYTOVÁNÍ ČESKÉ CÍRKVE

Chtěl bych pohovořit o věci, která mě po léta pálí.

Octli jsme se v situaci boje o holou existenci a vlastní křesťanskou identitu. Tím více se hlásí v našem svědomí ona základní odpovědnost: předávat Kristovu zvěst a prezentovat ji jako životodárnou nabídku pro každého, a to i v budoucnu.

Jsme zatlačováni do obranného postoje. V důsledku stálého tlaku, nedostatku informací, nemožnosti se veřejně názorově střetávat se vynořují různé formy obrany, které s sebou nesou vnitřní odcizování a roztržičnost našeho církevního společenství.

Už po mnoho let trvá antagonismus mezi těmi, kdo hledají a touží po novém, a těmi, kdo chtějí uchovávat pouze tradiční. Ti, co poctivě – bez úmyslu být za každou cenu jiní – hledají nové způsoby zpřístupnit a vyjádřit obsah evangelia dnešním jazykem a razí nové cesty v oslovování sebe i druhých, jsou neoprávněně v podezření, že se sekularizují a redukují tradici na to, co se jim hodí. Proti nim stojí ti, kdo zdůrazňují příliš na úkor živého hlásání uchovávání odkazu, který nám zanechali předkové ve víře. Projevují často liturgickou nekázeň a stávají se soudci, kteří rozhodují o opravdovosti a správnosti víry u druhých. Vzájemné přiblížení a pochopení možno nalézt ve správném pojetí tradice, která se tvoří a děje i dnes. Nelze ji opomíjet v horlivosti po novém, ale ani ji redukovat na minulé.

Existují různé spirituality a různě orientovaná duchovní společenství. To plně odpovídá pluralitní volbě duchovního zaměření. Je však hlubokým omylem a škodí opravdové jednotě církve, když se upřednostňuje a činí výlučnou zvolená spiritualita. Každé řeholní společenství klade právem důraz na jeden, příp. více prvků křesťanských nároků (péče o nemocné, naprostá chudoba, úcta k eucharistii, hlubší studium teologie ap.), jak to odpovídá příslušné specializaci řehole. Zakládají se i různá sdružení mládeže i kněží s praktickým zaměřením na určitou činnost (biblické kroužky, prázdninová duchovní cvičení, charitativní pomoc). Nelze ovšem pěstovat představu, že jedině vlastní zvolená a žitá spiritualita je tou pravou a posuzovat svrchu jiné, zajímat se jen o vlastní společenství, uzavírat se před ostatními, podléhat nesnášenlivosti, žárlivosti a rivalitě při získávání stoupenců. Z bezpečnostních důvodů chápou opatrnost, která však přerůstá ve lhovost vůči potřebám a nouzi jiných řeholních, kněžských či laických společenství.

V důsledku vysilujícího tlaku se u mnohých zakořenil nešvar pasivity a neplodného vyčkávání na lepší časy. Tito jedinci šíří pesimismus, že veškerá naše

námaha přichází vniveč, protože svět nám nechce naslouchat a zůstává vůči nám zatvrzelý. Tudíž nezbyvá než se uzavřít do sebe a pracovat na svém zdokonalování a spáse své duše. Toto pokušení nechťit vědět a nepálit si prsty má zhoubné následky, protože zcela opomíjí biblický požadavek hlásat evangelium vhod i nevhod. Iluzorní vzpomínky na minulost či vysněná budoucnost zcela míjejí znamení dnešní doby, která lze vytušit a rozpoznat. Máme Pánem vyměřen čas, kterým nemůžeme mrhat. Církev smiřující se s živořením zrazuje svoji identitu.

Setkáváme se i se skeptiky, kteří nedůvěřivě pozorují všechny pokusy oživit a učinit věrohodnou konkrétní podobu katolické církve v Čechách. Jejich skepse vyrůstá z pocitu zklamání nad tím, že církev neřeší palčivé problémy dneška, rozměňuje evangelium ap. Zvláštním případem je skupina kněží v Pacem in terris, která si činí nárok mluvit jménem, církve u nás a svým vystupováním a pozicemi se stává pouhým nástrojem záměrů moci. Evidentně církvi škodí a oslabuje její postavení tím, že pohrdá církevní autoritou a disciplínou.

Zdaleka jsem nevyčerpal všechny neduhy, které sužují naši církev. Tento výčet se snaží ilustrovat, že její potíže nespočívají jen ve vztahu nepřátelské moci, ale uvnitř jí samé.

Východisko nevidím ve vzájemném kaceřování a obviňování. To ještě víc oslabuje a činí nepřesvědčivou působnost církve navenek. Cestou k nápravě je odhodlání každého z nás vyjít ze své ulity svých vypěstovaných názorů a postojů a učit se naslouchat a dát se oslovit druhými, přijímat je a snažit se porozumět, i když nesouhlasím. Nezužujme svoji víru na vztah já – můj Bůh, ale spíše usilujme a přijmeme za své „Otče náš“ – tzn. Bůh pro nás všechny, nezredukovatelný na osobní představu, přítomný a oslovující nás ve společenství věřících. Víru jsme přijali skrze hlásání, tzn. skrze druhé, tudíž ze samé podstaty potřebujeme k životu ve víře společenství, které nás obohacuje v pronikání do Božích tajemství. Takto žité společenství víry náš naučí ocenit u druhých bez zatrpklosti to, co sami neumíme, a porozumět, že jiný osobitý přístup není na škodu, ale ku prospěchu.

Řešení nevidím ani ve vylučování a zbavování se nepohodlných. Takový postoj vychází z představy těch, kteří usilují o opravdové a oprávněné očištění církevního společenství od zohavujících podob, protože církev má být ideálním společenstvím uprostřed změní a tříště prostředí, v němž žije. Společenstvím, v němž všichni zastávají stejný názor a postoj v oblasti teologické, spirituální i v otázkách sociálních a politických, a jejíž vystupování navenek je jednotné. Kdo se nevejde do mého předem vymezeného rámce, nepatří k církvi.

Potřebujeme zcela bytostně každý z nás prožít své vlastní životní obrácení. Jednota církve není založena na naší domluvě, vzájemné sympatii, stejnosti názorů a postojů, ale tím, že nás všechny povolal a povolává na svou cestu jeden živý vzkříšený Pán. Nás, kteří selháváme, Pán oslovuje a sdružuje ve společenství jeho slova a stolu. Pán nekonečně milosrdný se nás nezříká, ale očekává a klade v nás důvěru. Nemá o nás iluze a přesto nepřestává tlouci na naše srdce. Každého z nás zasáhl a zasahuje jiným způsobem. Přitom respektuje naši individualitu. Obrácení nespočívá pouze v zřeknutí se zlého, ale především v přijetí Pánova společenství

a dání se mu k dispozici. I pohoršení se stává v Pánových záměrech oslovením, které nám ukazuje rozhraní a pomáhá k obtížnému rozhodování jít za ním.

To vůbec neznamena být polovičatým, nepranýřovat lež, polopravdy, neposlušnost, pýchu, nedisciplinovanost, pohrdání autoritou, neřící jasné slovo a neozvat se v pravý čas i za cenu obtíže. Též to neznamena falešnou toleranci a respektování či zlehčování špatných a škodlivých postojů. Právě naopak, ale s tím vědomím, že Pán skrze nás hříšné chce pozvat i druhé, v tomto konání neustává přes naše odmítání a zatvrzelost.

V tom vidíme jednotnou linii, která může přinést tu žádoucí změnu v roztržité církvi u nás. To není otázka direktivy a naplánovaného postupu, ale apel na naše vlastní obrácení, skrze něž umožníme Pánovi plněji působit ve společenství církve.

– v –

ZPOVĚĎ ZPOVĚDNÍKA – Bývá mi těžko ze tří kategorií penitentů schematičtí (zakletí do stereotypu svých „hříchů“), úzkostliví (zmrazení trvalým strachem) a bezútěšní (drcení svými kříži). Nemůžeme za jejich založení, výchovu a jiné deformující vlivy. Ale co naše (moje) schematické zpovídání, úzkostlivý rigorismus, nevcítění do druhého, co neznalost psychologie, uhýbání kříži, mělký duchovní život? Koho vlastně hlásáme – Boha strachu nebo Boha lásky a radosti?